ל) [ב"ק פב: וש"נ], ל) [מכות
י], ג) מגילה י. [שבועות טו.],
ד) [חולין ז. וש"נ], ל) [מגילה י.

שבועות טו. תוספתא פ"ה ה"ו], ו) מגילה ג: וש"ג,

הבחירה הלי"ד מח ב ג מיי׳ פי״ב מהל׳ שמיטה

ד [מיי׳ שם ופ״א מהל׳ תרומות הל"ה ופ"ו מהל' בית הבחירה

הלי מו]: י' פ"י מהלי שמיטה

תורה אור השלם

וּ וַנְּלְכֵּד אֶת כְּל עְרְיו בְּעַת. הַהָוא לֹא הָיְתָה קַרְיָה אֲשֶׁר לֹא לַקַחָנוּ מֵאַתַם שַׁשִּׁים עִיר כֵּל חבל ארגב ממלכת עוג בבשו:

ברים גד. 2. וַיִּעֲשׁוּ כָל הַקְּהָל הַשְּׁבִּים מְן הַשְּׁבִי סְכּוֹת וַיַשְׁבוּ בַּסְכּוֹת כִּי לא עָשׁוּ מִימֵי יֵשׁוּעַ בִּן נוּן כַּן ישראל עד היום ההוא ותהי שמחה גדולה מאד:

נחמיה ח יז ג, וֶהֶבִּיאָרְּ יִיִּי אֱלֹהָירְּ אֶל הָאָרִץ אָשֶׁר יִיְרְשׁוּ אֲבֹתָירָּ אֶל הָאָרִץ אָשֶׁר יִיְרְשׁוּ וְהַיִּטְבָּךְ וְהַרְבָּךְ מֵאֲבֹתֶיךְ: י . דברים ל ה

דברים ל ה 4. כָּל הַקְּהָל כְּאָחָד אַרְבַּע רבּוֹא אַלְפַּיִם שְׁלֹשׁ מֵאוֹת שָׁשִׁים: עוֹרא ב סד 5. וְקַדְּשְׁתָם אַת שְׁנַת הַחֲמִשִּׁים שָׁנָה וֹקְרָאתֶם דְּרוֹר בָּאֶרֶץ לְכָל ישָׁבִיהָ יוֹבֵל הָוֹא תָּהְיֵה לָכֵם ישְׁבָּתְּי נְאִישׁ אָל אֲחָזְתוֹ וְאִישׁ אֶל מִשְׁפַּחְתוֹ תְשָׁבוּ: ויקרא כה י

הגהות הב"ח

(h) רש"י ד"ה אינך דליכא כו'דבהאי ארעא קיימא נ"צ ולאצשום ארן אחרת:

מוסף רש"י

י אין הבית חלוט בה. כדין נמי ערי חומה. אלא גאולה מהיה לו ערי חומה, חנח גחונה תהיה נו אם ירלה לגחול ואם יגיע יובל ילא ביובל כבחי ערי חלרים (ב"ק פב:). למה מבו חכמים את אלר. עיירות נמנו (לעיל) לענין בתי ערי חומה לומר שהיו מוקפות חומה מימות יהושע בן נון ואין שם יותר מתשעה, ולמה מנאום והלא הרבה תחשעה, ולמה תנמום והכם הרכה היו שם, והתם נמי תנן וכל כיולא בהן (חגילה י) והיה להם למנות עוד הרכה שלא מנאום (שבועות מום. והידשום. לא פירש לי במה מקוז. וקידשום. למ פירם ני כמה מקודשים ערי ארץ זשראל (mm) קדושה ראשונה קידשה לשעתה ולא קידשה לעתיד לבא. קדושה כאשונה שקידשה לבא. קדושה כאשונה שקידשה ייבושע לשעתה, לא קידשה לעתיד לבל אבל קדושה שניה נתקדשה לעולם, כדתניא ביבמות (פב:) לעולם לאשונה ושניה יש להם ולישית אין להם (חגיגה ג:) וכי אלו בלבד היו. מוקפות חומה מימות יהושע כו נוו (שבועות שם). מצאו אלו. דרך נילתם (שם). מצאו אלו. דרך נילתם (שם). הא אמרינן. לקמן נסיפל דהל מתני גופה, דלא צריך לקדושינהו. דקל מסיים ולזיל בה וכל משעלה בידך מסורת מאבומין (מגילה י). כל מצות הללו. הנוהגות בערי חומה, שילות מצורע וקריאת מגילה בממשה עשר והבית חלוע בה לסוף שנה (שם) ושאין עושים מגרשיהם שלה (שבועות שם).

שימה מקובצת

קרושה ראשונה קידשה לשעתה וכו'. בפ"ק דחולין (ז.) ובפ"ק דיבמות (טז.) ובפ"ק דחגיגה :(:1)

ל] נה בית והתנים (ש"מ), ב] תנים אמר ר' (שיח). גן מיכם קדום אמר ר' (שיח). גן מיכם קדום נמתק (שיח). ד] מתיקן לקמן דלא (שיח). ד] אלא מצאו אלו (שיח). ד] אלא מצאו אלו ומנאוס ולא (שיח). ד] אשר לוא מומה. נ"ב נ"א אשר לו מומה נ"ב נ"א אשר לו מומה וכי מותס, כיבלים מקר לו מתמה זכר: ת] ישוע בן נון (שים), ען קוכות בא שלמה ולא עשה סוכות עד (שים), ין מומה ונתחייבו במעשר מף כימתן (שים).

ל] חומה ונתחייבו במעשר ולומר (ש"ח), יכן לל בעי רחמי (ש"ח), יגן ירשת אתה ומי (ש"ח), ירן ועזרל דכתיב (ש"ח), טון ל"ל שלש מלות,

מז א מיי׳ פ״ז מסלי בים הבא נמי תרתי ירושלים הוו. ותימה דלרבא נמי אנו לריכין לומר כן דתרי ירושלים הוו וי"ל דלרבא אין אנו לריכין לומר ביהודה תרי ירושלים הוו אלא בשאר ארצות אבל לרב אשי צ"ל ביהודה תרי ירושלים הוו: ולענין ערי חומה. פי׳ לענין מכירת בית בבתי ערי חומה ולענין

שילוח מצורעים חוץ לעיר

דדוקה בבתי ערי חומה לריך לשלוח

המצורעים חוץ לחומה אבל שאר

(ארלות) [עיירות] לא יהו ואבנים מנוגעות

לריך כיו לשלוח חוץ לעיר ואפי׳ לא היו

מוקפות מימות יהושע והכי תניא

בתורת כהנים אתהן חוך לעיר ואין אדם חוץ לכל העיר אלא חוץ לעיירות

המוהפות חומה בלבד וא"ח מולו הא

לא כתיב בית חומה גבי אדם מצורע

ואומר הרב רבינו ילחק דגמרינן חוץ

למחנה מושבו דכתיב ביה במצורע

(ויקרא יג) ממושב דכתיב בית מושב

עיל חומה (שם כה) ופירש רש"י כאן

דמקדש ליה (לארעא) בשתי תודות

ובשיר ובית דין מהלכין ושתי תודות

אחריהן כדאיתא בשבועות (דף מז.

ושם) ובמס' שבועות פירש"י דאשכחן

שהיו מקדשין חומות ירושלים בשתי

תודות ובשיר כשבאו להוסיף על

העיר ועל (העיירות) [העזרות] אבל

שאר (ארצות) [עיירות] לא ידעתי

היאך היו מקדשין אותן:

מנו יובדות דקרש שמיטין. מכאן

למסכת גיטין ורש"י כוו כתב בפ׳

השולח (גיטין דף לו.) דתניא בירושלמי

וזה דבר השמיטה שמוט בשתי

שמיטות הכתוב מדבר אחד שמיטת

יובל ואחד שמיטת שביעית בזמן

שאתה משמט [יובל] אתה משמט

[שביעית] בזמן שאי אתה משמט כחן יובל

אי אתה משמט שביעית וכאן אומר

דלא מנו יובלות אלא לקדש שמיטין

ופירש רש"י פ' השולח (שם) דההיא

דערכין כים דמדרבנן היא ואין משמע

כן בת"כ לו (ואומר אני דתנאי

היא (עכ"ל רש"י) (דהא דירושלמי

רבי היא) ועוד אור"ת דהך ברייתא

דמייתי) ריש פרק השולח (שם) לחן וחה

דבר השמיטה שמוט בשתי שמיטות

הכתוב מדבר אחת שמיטת קרקע

ואחת שמיטת כספים לבן והא דירושלמי

רבי היא אבל רבנן פליגי עליה דרבי

ואמרי לגו מנין דיש שמיטה אף על פי

שחין יובל ת"ל (ויקרא כה) והיו לך

שבע שבתות השנים ומנין שיעשה

יובל אע"פ שאין שביעית ת"ל (שס)

והיו לך תשע וארבעים שנה לדו

ווסוגיאן דהכא אתיא כרבנן מיהו יש

ליישב ההיא דתורת כהנים אפי׳ כר׳

והא דתני שביעית אע״פ שאין יובל יש לפרשה אע"פ שלא נהגו יובל

והניחו בחטאם וכדתני בפ״ק דראש

השנה (דף ט: ושם) יובל היא אע"פ

שלא שמטו ואע"פ שלא תקעו יכול

אע"פ שלא שלחו ת"ל היא דברי ר'

יהודה רבי יוסי אומר יובל אע"פ

שלה שמטו ואע"פ שלה שלחו יכול

לף על פי שלא תקעו ת"ל היא:

תימה לברייתא דתני בירושלמי

אמר אביי הכי קאמר עד גמלא בגליל עד גדוד בעבר הירדן וחדיד ואונו וירושלים ביהודה רבא אמר גמלא בגליל לאפוקי גמלא דשאר ארצות גדוד בעבר הירדן לאפוקי גדוד דשאר ארצות אינך דלא איכא דכותייהו לא איצטריך ליה וירושלים מי מיחלט בה 10 והתניא שׁעשרה דברים נאמרו בירושלים איז הבית חלום בה אמר רבי יוחגן כירושלים דמוקפת חומה מימות יהושע בן נון ולא כירושלים דאילו ירושלים אין הבית חלום בה ואילו הכא הבית חלום בהן רב אשי אמר לאו יאמר רב יוסף תרי קדש הוו ה"ג תרי ירושלים הוו תניא בּ ר' ישמעאל בר' יוםי בּלמה מנו חכמים את אלו שכשעלו בני הגולה מצאו אלו וקידשום אבל ראשונות במלו משבמלה קדושת הארץ קסבר ייקדושה ראשונה קירשה לשעתה ולא קירשה לעתיד לבא ורמינהי א"ר ישמעאל בר' יוםי וכי אלו בלבד היו והלא כבר נאמר יששים עיר כל חבל ארגוב כל אלה ערים בצורות אלא למה מנו חכמים את אלו שכשעלו בני הגולה מצאו אלו וקידשום קידשום הא אמרינן יז דלא צריך לקדושינהו אלא יז מנאום ולא אלו בלבד אלא יכל שתעלה לך מסורת בידך מאבותיך שמוקפת חומה מימות יהושע בן נון כל מצות הללו נוהגות בה מפני שקדושה ראשונה קידשה לשעתה וקידשה לעתיד לבא איבעית אימא תרי תנאי ואליבא דר' ישמעאל ואיבעית אימא חד מינייהו ר' אלעזר בר יוםי אמרה ידתניא ר"א בר יוםי אומר אשר זו לוא חומה אע"פ שאין לו עכשיו והיה לו קודם לכן מאי מעמא דמ"ד קדושה ראשונה קידשה לשעתה יולא קידשה לעתיד לבא דכתיב יויעשו יו בני הגולה השבים מן השבי סוכות וישבו בסוכות כי לא עשו מימי יהושע בן נון כן בני ישראל וגו' ותהי שמחה גדולה מאד אפשר בא דוד ולא עשו סוכות יו עד שבא עזרא אלא ימקיש ביאתם בימי עזרא לביאתם בימי יהושע מה ביאתם בימי יהושע מנו שמימין ויובלות וקדשו ערי חומה ז אף ביאתן בימי עזרא מנו שמימין ויובלות וקדשו ערי חומה יוו ואומר והביאך ה' אלהיך אל הארץ אשר ירשו אבותיך וירשתה מקיש ירושתך לירושת אבותיך מה ירושת אבותיך בחידוש כל דברים הללו אף ירושתך בחידוש כל דברים הללו ואידך דבעו רחמי על יצר' דעבודה זרה ובמליה ואגין זכותא עלייהו כי סוכה והיינו דקא קפיד קרא עילויה דיהושע דבכל דוכתא כתיב יהושע והכא כתיב ישוע בשלמא משה לא בעא רחמי דלא הוה זכותא דארץ ישראל אלא

המוכר שדהו פרק תשיעי ערכין

לא ים ליבעי רחמי והא כתיב אשר ירשו אבותיך וירשתה הכי קאמר כיון דירשו אבותיך ירשת ים את ומי מנו שמימין ויובלות השתא משגלו שבט ראובן ושבט גד וחצי שבט מנשה בטלו יובלות יו עזרא דכתיב ביה יכל הקהל כאחד ארבע רבוא אלפים מו ושש מאות וששים הוה מני דתניא "משגלו שבם ראובן ושבם גד וחצי שבם המנשה בטלו יובלות שנאמר זוקראתם דרור בארץ לכל יושביה בזמן שכל יושביה עליה ולא בזמן שגלו מקצתן יכול היו עליה והן מעורבין שבם בנימין ביהודה ושבם יהודה בבנימין יהא יובל נוהג תלמוד לומר לכל יושביה בזמן שיושביה כתיקונן ולא בזמן שהן מעורבין א"ר נחמן בר יצחק מנו יובלות לקדש שמימין

עד גמלא. כל עיירות שבגליל עד גמלא היו מוקפות חומה מימות יהושע: רבח אמר. האי תנא אתא לפרושי מתני׳ והכי קאמר גמלא דקתני מתני׳ דהוי מוקפת חומה מימות יהושע היינו גמלא דגליל: לאפוקי. מו דאי איכא גמלא בעבר הירדן וביהודה לא הויא

מוקפת חומה מימות יהושע וכן גדוד וכן חדיד וירושלים ביהודה לאפוחי עיירות שבגליל ועבר הירדן שנקראו חדיד ואונו וירושלים אינן מוקפות מימות יהושע: אינד דליכא יון כופייהו. אינך דקא חשיב במתני׳ כגון קלרה ויודפת דליכא בדוכתא אחריתי דמסקי יתן כשמתייהו לא אילטריך למיתני יען ברייתא (א) בהי ארעא קיימי: עשרה דברים. מפרש בב"ק בפרק מרובה (דף פב:) וזה אחד מהם: אין הבים חלוט כו. משום דכתיב (ויקרא כה) לקונה אותו לדורותיו וקסבר לא נתחלקה ירושלים לשבטים [ב"ק שם] ומאן קא מקני ליה: לאו מי אמר רב יוסף וכו'. במס' מכות בפ' אלו הן הגולין (דף י.): אם אלו. המנויות במשנתינו: וקידשום. מפרש במסכת שבועות (דף טו.) דמקדשי לה בשתי תודות ובשיר ובית דין מהלכין ושתי תודות אחריהן וכו': בעלו. שאין קדושת הארץ נוהגת בהן ואין בהן דין ערי חומה: משבטלה קדושת הארץ. בחורבן ראשון: קדושה ראשונה. שהידשה יהושע: הא אמרת. להמן בסוף דהא מילתא דלא נריכי לקדושי דקתני סיפא ולא אלו בלבד אלא כל שתעלה בידך כו׳ שקידשה לשעתה ולעתיד לבא: חדא מינייהו. הך דקתני קידשה לעתיד לבא ר' אלעזר בר יוסי אמרה כי היכי דקאמר אע"פ שאין לו עכשיו ואע"ג דחרוב לא בטלה קדושתיה: אלא מקיש ביאתם בימי עורא כו'. דהא כחו כי לא עשו לאו אסוכות מהדר אלא הכי קאמר כי לא עשו מה שעשו עכשיו מימות יהושע ומאי ניהו קדושת הארץ: מנו שמיטין. שהתחילו למנות שמיטין ונתחייבו במעשר: והביאך ה' אלהיך וגו'. בשובם מן הגלות משתעי קרא דכתיב לעיל מיניה (דברים ל) ושב ה׳ אלהיך את שבותך ורחמך: ואידך. לעולם כי לא עשו אסוכות קאי ולאו סוכות ממש אלא דבעא עזרא רחמי אינרא דעבודה זרה ואימסר בידיה כדאמר בסנהדרין (דף סד.): ואגין וכופה. דעורה עלייהו: כי סוכה. כי לא עשו דבר זה בימות יהושע כבן כן והיינו דקפיד קרא לאדכורי יהושע טפי מהאחרים והא מדכר ליה בלשון גנאי כנו: דבכל דוכחא כחיב יהושע והכח ישוע. משום דחיהו הוה ליה למיבעי רחמי עלה דמילתא דבשלמה משה לה בעה רחמי כו': ירשתה חתה. בחותה קדושה וחין לריך לחזור ולקדש: משגלו שבט ראובן. בימי סנחריב: מנו יובלום לקדש שמיטין. ודאי יובל לא היה נוהג שיהו עבדים נפטרים משום יובל ולא שדות של מכר חוזרות אבל שמיטין היו נוהגים לשמט כספים ולשמט מזרע וקליר כדן דהא לריכין למנות שנת יובל כדי שיבואו השמיטין במקומן שלפוף ז' שמיטות היו מניחין שנת נ' שלא היו מונין אותה לשמיטה הבאה מפני שהיא ראויה להיות שנת יובל ושנה של אחריה מתחיל המנין דאם לא היו מונין יובלות היו מונין

רבינו גרשום עד גמלא בגליל. כלומר כל העיירות שבגליל שיתירות מגמלא ועד גמלא בכלל שגמלא זיו בה שלש חצרות של שני שני ושע [בן נון] נידונין כבתי ער חומה למעוטי הקטנות מגמלא [שאין נידונין] וכן עד גדוד בעבר הידדן וחדיד ואונו וירושלים ביהודה שכל אותו שהו גדולות הידרן וחדיד ואונו וידושלים ניהודה שכל אותן שהן גדולות ניצא בהן או יתירות מהן י. מוקפות חומה מימות יהושע בן . נוז נדוניז כערי חומה. ו**רכא אמר.** הא דתנא גמלא בגליל לאפוקי גמלא שיש בשאר ארצות שאינן מוקפות מימות יהושע ואף לא גדוד דשאר ארצות. והגך קצרה גדוד דשאר ארצות. וחקרה ויודפת דמוקפות חומה מימות יהושע דליכא דכוותייהו בשאר ארצות שיהא להז שמות בשאר ארצות שיהא להן שמות הללו אין מוקפות חומה לא איצטריך ליה לאדכורי בתוספתא: עשרה דברים נאטרו בירושלים. פרטן בפרק מרובה: א"ר יוחנז בירושלים. כלומר כעיז ירושלים בעינן שיהא מוקפת חומה מימות יהושע ולא כירושלים עצמה דאין הבית זלום בה שהיא של כל ישראל: ואילו הכא. גבי אלו מקומות שהזכרנו: תרתי קדש הוו. (קאמר) במסכת מכות בפרק אלו יודפת וגמלא כר']: ם. לשמיטה ויובלות ו**קידשום.** לשמיטה ויובלות ולמעשרות ולתורת בתי ערי חומה: [אבל הראשונות. שהיו קדושות כבר והן מוקפות חומה מימות יהושע בטלה קדושתן משבטלה הארץ משגלו]: מדקאמר קידשום קסבר קדושה בו קאמו קין שום קבם קוד שר ראשונה. שקידשם יהושע: קידשה לשעתה. כל זמן שהיו בה עד שגלו: ולא קידשה לעתיד בוא. שאינה נוהגת כשחזרו מן . הגולה: וכי אלו בלבד. שהוזכרו למעלה היו מוקפות חומה מימות הושע והלא כבר [נאמר ששים בוהה]: הא אמרת לקמן דלא צריד לקדושינהו. כדקאמר מפני י שקדושה ראשונה קידשה לשעתה שקו שהו השונה קי שה לשנה וקידשה לעתיד לבוא: אלא מצאו אלו שלא נשתנו מכמות שהיו [ימנאום להילכותיהן]: כל מצות ללו. שנוהגות המוקפות חומה [מימות יהושע] נוהגות בהן. כדתנן בטהרות עיירות המוקפות חומה מימות יהושע בן נון מקודשות ממנה: [תרי תנאי ואליכא דר' ישמעאל בר' יוםי. מר אמר קידשה לעתיד ברי יוםי. מר אמר קידשה לעתד לבוא ומר אמר לא קידשה! אשר לו חומה אע"פ שאין לו עכשיו. דלא כתיב והיה לו אלא אשר לו משמע דאפי׳ היה לו קודם לכן נחשב כבתי ערי חומה אלמא קסבר קדושה ראשונה קידשה לשעתה וקדשה לעתיד לבוא: בחידוש כל הדברים [הללו :למא] הוצרכו לקדש פעם שניה אידך. מאן דאמר דקידשה נמי לעתיד [לבוֹא] במאי מוֹקים ויעשו כל הקהל השבים וסכות וישבו כל הקות השבים נסכות השבו בסכות: קסבר לאו סוכות ממש קאמר אלא **דאגין זכותיה** דעזרא **עלייהו כי סוכה** משום דבטיל צרא דע"ז מנייהו כדמפרש במסי סנהדרין בפ׳ ארבע מיתות: והיינו סמחורן בפ אובע מיוחוניים דקא קפיד קרא עילויה דיהושע. דמחסרו וקראו ישוע דלא בעא רחמי ולא בטליה ליצרא דע"ז: ולהאי תנא והכתיב אשר ירשו ולהאי תנא והכתיב אשר ירשו אבותיך וירשתה. דמקיש אף ירושתך בחידוש כל הדברים ירושון בחידוש כל הדבוים אלמא דצריכה לקדושי דלא קידשה לעתיד לבוא הכי קאמר. אמר לך הכי דריש לקרא כיון דירשו אבותיך ירשתה אף אתה באותה קדושה עצמה ואי אתה צריד לקידוש אחר]: כל הכהי . גמירי [דלעולם] אין ישראל פחותים מששים ריבוא כ״ש דלא מנו יובלות: [והיו מעורבבים במחלוקת שבם יהודה בבנימין:

אמר רב יצחק] מנו. יובלות לצורך לקדש שמישין (לפי שהשמיטין לא בטלו אלא היובלות בלבד ולכך היו מונין יובלות כדי לקדש שמיטין] בזמנן לפי שאין שנת היובל בחשבון שני השבוע לפיכך הוצרכו למנות ולידע מתי הוא יובל לפי שאחר ז' שמיטין הוא יובל ויש להם

אותה שנה לחשבון השמיטין והוו השמיטין שלא במקומן:

יון סותה ונתחייבו במעשר ומומר (ש־מ). 20 כבל מנה (ש־מ). 20 ויכלם אתה וני (ש־מ). 20 ויכל לפי שאחר זי שמיטין הוא יובל ויש להם שמיטין הוא יובל ויש להם עון דאיכא גמולו סי דלא ייולו נישים (דל מנות ולידע מתי הוא יובל לפי שאחר זי שמיטין הוא יובל ויש להם מכן מים. במ דכניתו למים בין מים. במ דכניתו למים בין מים. במ דכניתו למים בין מים. במ דכנ לומנת ברייתו לידע מתי הוא יובל לפי שאחר זי שמיטין הוא יובל ויש לפי שאין שנו יובל עולה למשבון השמיטה במים מים בין מים. במ דכניתו למים מים בין מים מים בין מים. במ דכניתו למים מים בין מים בי

יהושע דהוה ליה זכותא דארץ ישראל אמאי